

Turizm Otelcilik Meslek Alanı Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Kenan Bilici*

Öz

Bu çalışmanın amacı, turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin zorunlu olan işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde desenlenmiş bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisi olup, turizm ve otelcilik meslek alanında işletmelerde beceri eğitimini (staj) tamamlamış 32 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 17'si erkek, 15'i kadındır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun işletmelerde beceri eğitimi (Staj) uygulaması, koordinatör öğretmen ve uygulama yapılan işletme ile işletme yöneticileri hakkında olumlu görüş belirttikleri; öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasını mesleki yaşantıları için önemli ve faydalı gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İşletmelerde beceri eğitimi, Staj, Turizm, Otelcilik, Stajyer öğrenci

The Opinions of School Princ the Union Conflict in Their Schools and Their Conflict Management Strategies

Abstract

The aim of this study is to reveal the opinions of the students of the tourism and hotel management profession about skill training (internship) in businesses, which is compulsory. This research is a study designed in the phenomenology pattern, one of the qualitative research designs. The study group of the research consists of 32 students who are students of Vocational and Technical Anatolian High School and who have completed their skills training (internship) in enterprises in the field of tourism and hotel management. 17 of the students are male and 15 are female. Easily accessible case sampling method was used to determine the study group. Research data were collected with a semi-structured interview form developed by the researcher. Content analysis technique was used to analyze the data obtained in the research. In the research, it was found that the majority of the students stated positive opinions about the skill training (internship) practice in enterprises, the coordinator teacher and the business and business managers; it has been concluded that the students consider the practice of skills training (internship) in enterprises important and beneficial for their professional lives.

Keywords: Skills training in enterprises, Internship, Tourism, Hotel Management, Intern student

Türü: Araştırma makalesi	Gönderim Tarihi: 01.06.2023	Kabul Tarihi: 23.08.2023
---------------------------------	------------------------------------	---------------------------------

Atf: Bilici, K. (2023). Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1(2), 265-281. doi:10.5281/zenodo.8220586

Giriş

Dünyada, bilimsel ve teknik alanda baş döndürücü gelişmeler ve ilerlemeler yaşanmaktadır. Artık kabuk değiştiren dünyada bilgi, en değerli sermaye haline gelmiştir. Bilginin elde edilebilmesi, işlenmesi, nihayet bilgiden bilgi üretilebilmesi ise, ancak gelişen teknolojiyi yadırgamayan, etkin, verimli ve kaliteli bir eğitim sistemiyle mümkün olabilmektedir. Söz konusu bu eğitim sistemine sahip olan ülkeler; sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü ve parlak istikballerini garanti altına almışlar demektir. Turizm eğitimi de bir ülkenin eğitim sisteminin başat öğelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Turizmin ekonomik ve kültürel getirileri özelde turizm eğitimini, genelde ise mesleki eğitimi önemli hale getirmektedir.

Türk turizm endüstrisinin, ülke ekonomisine sağladığı katkı göz önünde bulundurulduğunda, turizmin nimetlerinden yeterince yararlanamadığı ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu turistik potansiyele karşın, dünya genelinde ve özellikle de Akdeniz Bölgesi'ndeki pazar payının istenen düzeyde olmadığı söylenebilir (Çımat & Bahar, 2003). Bu durumun en önemli nedeni, temel ve mesleki turizm eğitimine gereken öneminin verilmemesi, mevcut sorunlarına etkin ve kalıcı çözümler üretilememesidir. Ne yazık ki Türkiye, turizm alanında hayati bir öneme sahip eğitim konusunun önemini yeterince kavrayamamış ve gereken eğitim yatırımlarını yapmakta yavaş ve yetersiz kalmıştır. Timur'a (1992), turizm eğitim politikası ve planlamasındaki yetersizlikler, turizm sektörü ile turizm eğitimi veren kurumlar arasındaki koordinasyon bozukluğu, turizm eğitiminde uyum ve koordinasyon bozukluğu, eğitilmiş personelin yasal himaye altına alınmaması, ders programlarındaki yetersizlikler, eğitim araç ve gereç yetersizlikleri, yabancı dil öğretim yetersizlikleri, eğitici personel yetersizlikleri ile öğrenci sayılarının fazlalığı Türkiye'deki turizm eğitiminin genel sorunlarıdır.

Uluslararası turizm piyasasında, çok çetin bir rekabet yaşanmaktadır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerin mesleki ve teknik bilgilerinin yetersiz kalması, turizm hizmetlerinin istenilen standartları yakalayamaması, tur operatörlerinin bu ülkelere seyahat düzenlemekte isteksiz ve çekimser davranmasına neden olmaktadır (Olalı, 1990). Gerek mesleki ve teknik bilgilerin aktarılabilmesi ve gerekse turizmde yüksek hizmet standardının yakalanabilmesi için toplumsal düzeyde turizm eğitiminin verilmesi ve turizm bilincinin yerleştirilmesi gereklidir (Kozak, Kozak, & Kozak, 2021). Turizm sektöründe söz sahibi olabilmek için toplumda turizm bilinci uyandırmak, emeğe dayalı turizm sektöründe verimliliği artırmak, turistlere hizmet veren personele mesleki bilgi ve davranış biçimi kazandırmak, personel yetki, beceri ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlamak gerekir. Bunun da yolu, etkili ve sonuç alıcı bir mesleki eğitimden geçmektedir.

Mesleki eğitim; uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaların bütünüdür. Turizm mesleki eğitimi ise; turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceri ile donatılarak turizm sektörüne kazandırmaktır (Olçay, 2008). Ayrıca; turizm mesleki eğitimi, teorik ve pratik öğrenimden meslek etiğine ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken eğitimidir (Üzümcü & Bayraktar, 2004). Eğitimin temel amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir yurttaş olarak kazandırılmasıdır. Turizm de bir hizmet kolu olduğuna göre, tüm diğer meslekler gibi içerik ve özelliklerinin uygun bir öğretim programı kapsamında öğrenilmesi ve turizm eğitiminin genel eğitim içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Maviş & Kozak, 1992).

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Turizm eğitimi, öğrencilerin emek yoğun bir endüstri olan turizm sektöründe işletmelerin kaliteli hizmet ve ürünler sunması için iyi eğitilmiş çalışanların turizm kadrosuna dâhil edilmesi amacı taşımaktadır (Cankül & Erşahin, 2021). Aynı zamanda, turizm eğitimi bölgedeki iş gücünün gelişimi için de çok önemlidir. Turizm sektöründe çalışanlar, gerekli mesleki eğitime sahip olmaları koşuluyla işletmelerin başarısına ve kalitesine büyük değer katmaktadırlar. Kaliteli hizmetten yoksun olan işletmeler, gelişen dünyaya uyum sağlayamamakta ve iş dünyasının rekabet koşullarında ilerleyememektedir. Hizmet sektöründe işletmelerin kalitesinin, personelinin başarısı ile doğru orantılı olduğu söylenebilir (Kocaman & Kocaman, 2014).

Turizm eğitimin amacı; halkta turizm bilincini uyandırmak, emeğe dayalı turizm kesiminde verimliliği artırmak, turistlere doğrudan hizmet veren personele mesleki bilgi ve davranış biçimini kazandırmak, personel yetki, beceri ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlamak olarak özetlenebilir (Maviş & Kozak, 1992). Turizm sektöründe, planlama çalışmalarından başlamak üzere turistik mal ve hizmetlerin turiste sunulmasına kadar geçen uzun süreçte en yetkilisinden, tabandaki kitleye kadar her kademede, turizm eğitimi gerektiren birçok neden vardır. Turizm eğitimi gerektiren nedenleri şöyle özetlemek mümkündür (Üzümcü ve Bayraktar, 2004):

- Eğitim yoluyla kuram ve uygulama ilişki kurmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak.
- Turizm sektörüne yetişmiş nitelikli personel sağlamak, turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak, halkta olumlu bir turizm bilinci yaratmak, turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak.
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak, insanların turizme ilgisini çekmek.
- Nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek.

Turizmin sektörünü geliştirebilmek, sektöre yetişmiş kalifiye personel sağlamak, turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak, vatandaşta olumlu bir turizm bilinci yaratmak için turizm eğitimi gereklidir. Turizm eğitimi, turizme süreklilik kazandırabilmenin koşuludur ve bu süreklilik turizmin ana faktörleri olan doğal ve tarihi eserlerin korunması gerekliliğini insanlara öğretmekle sağlanabilecektir (Olçay, 2008). Turizmle ilgili faaliyetlerde bulunanların iş ile ilgili karşılaştıkları her türlü sorunu aşabilmeleri için turizm eğitimi gereklidir ve bu yolla bireyler ekip çalışmasını öğrenecek, teorik ve pratik ilişki kurarak turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunabilecektir. Turizm eğitimiyle, nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek suretiyle, kalifiye iş gücü ihtiyacı karşılanmaktadır. (Unur & Köşker, 2015). Böylece iyi bir turizm eğitimi alarak iyi yetişen yöneticilerle modern tanıtım ve dinamik bir pazarlama anlayışına sahip, turizm endüstrisinde güçlü bir Türkiye yaratılabilir.

Eğitim konusuna turizm sektörü açısından bakıldığında eğitimin son derece önemli olduğu görülmektedir. Turizm sektöründe istihdam edilen insan gücünün daha verimli olması için, değişik eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Eğitim programları sadece davranışları değil aynı zamanda çalışanın bilgi, beceri ve düşünce yapısını da değiştirebilmektedir (Örücü, 2002) Hizmet sektöründe istihdam edilen personel işine karşı olumlu mesleki tutumlar kazanmadan, müşteri memnuniyet ve sadakatini sağlayamamaktadır (Unur & Köşker, 2015). Oysa hizmet sektöründe çalışanların tutum, performans ve davranışlarıyla müşteri memnuniyet ve sadakatini sağlaması çok önemlidir (Jiang & Tribe, 2009). Turizm sektörünün devamlılığının

sağlanmasında ve sürdürülebilirliği açısından, tüm turizm işletmelerinde nitelikli insan gücünün varlığı ve devamlılığı hayati bir önem taşımaktadır (Solmaz & Erdoğan, 2013).

Eğitim yoluyla gerçekleştirilmesi beklenen hedeflerden biri de meslek edinmedir. Meslek edindirme eğitimleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları yoluyla verilmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Yaygın turizm eğitimi ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğindedir. Bireylerin üretken hale gelmelerini ve meslek sahibi olmalarını hedefleyen, ülke genelinde ekonomik istikrar, endüstriyel uyum ve teknolojik ilerlemelerin sağlanması amacıyla yönelik yapılan eğitim, öğretim ve uygulama faaliyetlerini içeren eğitim türü mesleki eğitim olarak tanımlanır (Bolat, 2017). Otelcilik ve turizm eğitimi de mesleki eğitim verilen alanlardan biridir. İş piyasasının gereksinim duyduğu nitelikli işgücü, eğitim kurumları ve işletmeler arasındaki işbirliği ve uyumla sağlanmaktadır. Bu uyum ve amaç kapsamında mesleki ve teknik alanda eğitim gören öğrencinin, eğitim süresince edindiği kazanımları, gerçek yaşamda kullanması ve denemesi, bir başka deyişle edindiği teorik bilgileri, yaparak-yaşayarak davranışa dönüştürmesi gerekmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim süresince öğrenciler için en etkili yöntemin, mesleği ile ilgili yapacağı staj eğitimi olduğu söylenebilir.

Turizmin üst yapı kaynaklarını oluşturan temel unsurlardan olan işletmelerin, ürettiği ve satışı sundukları ürünlerin emek-yoğun olması, bu süreçte görev alan bireylerin işlerinin uzmanı olmalarını gerektirmektedir. Çünkü işletmelerin müşteri sürekliliğini sağlamasında ve hedeflenen getiriye ulaşmasında, işletmelerde görev yapan personelin payı oldukça büyüktür. Çalışanların bu süreçteki katkıları ise, şüphesiz ki alanıyla ilgili gördüğü eğitimle orantılı olacaktır. Diğer yandan, daha fazla gelir ve refahın sağlanmasının, ülke kaynaklarının ve potansiyelinin etkin ve verimli olarak kullanılmasına ve yetişmiş insan gücünün hazırlanmasına bağlı olduğu söylenebilir. Turizm sektöründeki en üst düzeydeki yöneticilerden en alt düzeydeki işgörelere kadar, gerekli niteliklere sahip olmayan bireyler söz konusu ise, arzı oluşturan alt ve üst yapı tesisleri istenildiği kadar çağdaş ve kaliteli olsun, sektörün gelişmesi ve verimli çalışması sağlanamaz. Çünkü turizm sektörünün odağında insan ve onun sektöre ilişkin kalifiye derecesinin yüksekliği yer almaktadır (Fırat, 1997). Bu durumda, sektörde yer alacak bireylerin alanlarıyla ilgili eğitim almaları, sektördeki kalitenin artırılması için vazgeçilmez değerdedir.

Türkiye’de turizmde kalitenin artırılmasına yönelik olarak sektöre eleman yetiştiren okulların, işletmelerde beceri eğitimi adı altında staj uygulamaları bulunmaktadır. Staj eğitimi olarak da adlandırılan işletmelerde beceri eğitimi, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin alanı ile ilgili bir kamu kurumu veya özel kurumda belli bir süre uygulamalı eğitim görmesi olarak tanımlanabilir. Staj en temel anlamıyla, herhangi bir meslek edinecek olan bireyin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemidir (Zopiatis, 2007). Başka bir tanıma göre staj; öğrenci, işveren ve eğitimciler arasında işbirliğini gerekli kılan iş odaklı eğitim deneyimleridir (Yiu & Law, 2012). Staj, öğrencilerin genelde sektörle ilk olarak tanıştıkları bir dönem dönemidir. Öğrencilerin staj süreci içerisinde kazanmış oldukları bakış açıları gelecekte bu mesleği yapıp yapmayacakları hususunda, onlara temel veri teşkil etmektedir (Pelit & Güçer, 2006).

İşletmelerde beceri eğitimi Turizm Otelcilik Meslek Alanlarında 10 ve 11. sınıf ders bitiminde Mayıs ayının ilk haftasında başlayıp Ekim ayının ilk haftasına kadar Muhasebe alanında 12. sınıfta okulların başladığı Eylül ayında başlar, okulların kapandığı Haziran ayında

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

biter ve 24 ders saatidir. Aktif, yani eğitim-öğretimin açık olduğu, dönemlerde beceri eğitimi yapan öğrenciler haftanın üç günü uygulama eğitimi görmektedirler. Yaz döneminde beceri eğitimi yapanlar ise haftanın altı günü uygulama yapmaktadırlar. Beceri eğitimi öğrencisi, staj dosyası adı verilen dosyaya işyerinde yaptığı işleri alanın gelişim tablosu doğrultusunda her gün işler. İlgili koordinatör öğretmen tarafından her hafta incelenir. Eğitim sonunda da yapılan beceri eğitimi sınavıyla birlikte dosya puanlanarak öğrenciye İşletmelerde Beceri Eğitimi ders notu verilir. Öğrencinin sigortası SGK'ya okul tarafından bildirilmektedir. Öğrencinin sigortası okul tarafından ödenir. Beceri eğitim yapan öğrencilerinin iş ve işlemlerinin takibi için okul tarafından koordinatör öğretmen görevlendirilir. Öğrenci, işletmelerde beceri eğitimini tamamlamadan mezun olamaz. İşletmelerde beceri eğitimi yapan öğrenciler ücret alır.

Okulun ilgili koordinatör müdür yardımcısı ve alan şeflerinin çalışmalarıyla öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları en uygun iş yerleri belirlenir. Beceri eğitimi başlangıcında okul tarafından 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin belirlediği çerçevede bir sözleşme hazırlanarak öğrenci velisi, iş yeri yetkilisi ve okul müdürü imzalar. Böylelikle öğrenci resmi olarak beceri eğitim uygulamasına başlar. İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması; eğitim kurumu, stajyer öğrenci ve turizm işletmeleri olmak üzere üç farklı birim arasındaki ilişkileri temel alarak yürütülen bir uygulamadır (Virolainen, Stenstörn, & Kantola, 2011). Staj uygulamasının, sektörü tanınması ve teorik eğitimin pratiğe dökülmesinin sağlanması açısından hem turizm işletmelerine hem de stajyer öğrencilere önemli katkılar sunduğu söylenebilir (Seyitoglu & Yirik, 2014).

İşletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulaması, öğrencilerin kuramsal alt yapılarının pratiğe dönüşmesi yönüyle büyük önem taşımaktadır (Yazıt, 2013). Turizm işletmelerinde teori ile pratiği uyumlu hale getiren staj uygulaması sayesinde öğrencilerin yeterlilik düzeyleri geliştirilebilmektedir (Çetin, 2005). Öğrencilerin geleceklerine ilişkin karar almada daha gerçekçi bir tutum sergilemelerini sağlayan staj (Seyitoglu & Yirik, 2014), öğrencilerin beklentileri, kişilikleri ve iş koşulları arasında karşılaştırma yapabilme olanağı sağlamaktadır (Richardson, 2008). İşletmelere işgücüne anlık erişim olanağı sunan staj uygulaması (Yiu & Law, 2012; Seyitoglu & Yirik, 2014), işletmenin uzun vadede ulaşmayı planladığı hedefleri gerçekleştirmesinde etkin rol oynayabilmektedir. İşi yerinde görme, meslekleri hakkında daha detaylı bilgi edinme, öğrendikleri teorik bilgileri uygulama, kendilerinde akademik olarak geliştirmeleri gereken yönleri görme, iş hayatını (sektörü) tanıyarak mezuniyet sonrası kariyer hedeflerini belirlemek, uyum ve özgüven artışı sağlamak ve mesleki alanda belirli bir çevre edinmek staj uygulamasının sağladığı bazı faydalardır.

Staj uygulaması hem öğrenciler hem işletme hem de kurum açısından karşılıklı olarak fayda sağlayan bir uygulamadır. Staj eğitimleri, öğrencilere sektör hakkında bilgi ve deneyim kazandırdığı gibi, kariyer ve gelişim fırsatları da sağlar. Staj yapılan işin doğası, süreçler ve özellikleri hakkında da öğrenciye önemli bilgiler kazandırır. Stajların, öğrenci motivasyonlarının ve başarılarının artırılması, etkili iletişim ve etkileşim sağlamanın yanı sıra takım çalışması, problem çözme başarısının artırılması ve kurumların iş gücüne katkı sağlanması gibi faydalar içerdikleri söylenebilir (Pak, 2015). Kurumlar için staj, endüstri ile olan ilişkileri güçlendirip iş birliğine dayalı araştırma fırsatları ve uzun vadeli ilişkiler yaratabilmekte ve kurum prestijini artırabilmektedir. Başarılı öğrencilerin işe alım sürecinde yerleştirilmesi ve işverenler ile sürekli iletişim halinde kalınmasına yardımcı olmaktadır. Staj eğitimleri aynı zamanda stajyerlerle ilgili geri dönütlerin alınmasını, öğretim programına yönelik yenilik çalışmalarının yapılmasını da katkı sunmaktadır (Kaşlı & İlban, 2013).

Turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştiren Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde kuramsal ve uygulamalı eğitimlerin tamamlayıcı bir unsuru olan işletmelerde beceri eğitimi uygulamaları, öğrenciye hem kuramsal bilgilerini uygulama, hem sektördeki işletmecilik yapısını tanıma hem de takım çalışmasının bir elemanı olarak mesleki pozisyonlarını algılama şansını tanımaktadır. Böylelikle işletmelerde farklı pozisyonlarda zorunlu meslek stajını gerçekleştiren öğrenciler hem sektörün gerçekleri ile yüzleşmekte hem de geleceğe ilişkin olarak mesleki kararlar lama konusunda veri elde edebilmektedirler.

Okul ve sektörün işbirliğinde işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının amacına ulaşması nitelikli meslek elemanı yetiştirilmesi açısından önemlidir. Sürecin doğru işleyip işlemediği, hedeflenen kazanımların edinilip edinilmediği konusunda uygulamanın en önemli unsuru olan öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi eksiklerin giderilmesi açısından önemlidir. Öğrencilerin meslek yaşamlarında çok önemli bir yere sahip olan staj uygulaması hakkındaki düşüncelerinin ortaya konması, bu konudaki eksikliklerin giderilmesi ve hizmet öncesi eğitimin kalitesinin artırılması bakımından önemli ve gereklidir. Bu gereklilikten hareketle hazırlanan bu çalışmada, turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimine (staj) ilişkin görüşlerinin belirlenmesine ve bu konuda öneriler geliştirilmesine çalışılmıştır.

Bu çalışmada, turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmış ve bu temel amaçtan hareketle aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) koordinatör öğretmenine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulaması yaptıkları işletmelere ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulaması yaptıkları işletmelerin yöneticilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasının önemine/faydasına ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim deseninde bir çalışmadır. Olgubilim araştırmalarında bir olguya ilişkin, o olguyu deneyimleyen bireylerin görüşleri ve deneyimleri incelenir. Bu deneyimlerin bireyler tarafından nasıl anlamlandırıldığı, bireysel ve ortak anlamda bilince nasıl dönüştürüldüğü keşfedilmeye çalışılır. Bu olguların araştırılması, bu olgulara ilişkin doğrudan deneyimleri olan kişilerin deneyimlerinden yola çıkarak anlayışı geliştirmeyi ve derinlemesine bilgi edinilmesini sağlayabilmektedir (Patton, 2005; Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu çalışmada, turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimine ilişkin görüşleri ele alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisi olup, turizm ve otelcilik meslek alanında işletmelerde beceri eğitimini (staj) tamamlamış 32 öğrenci

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tamamen mevcut olan, ulaşılması hızlı ve kolay olan ögelere dayanan kolay ulaşılabilir ya da elverişli örnekleme yöntemi, nitel araştırmalarda en sık kullanılan örnekleme yöntemlerindedir (Patton, 2005). Katılımcıların 17'si erkek, 15'i kadındır. Öğrencilerin tamamı 11. sınıfı tamamlamıştır. Öğrencilerin 19'u konaklama ve seyahat hizmetleri, 13'ü yiyecek ve içecek hizmetleri programı öğrencisidir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Bu form araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları belli sorulardan oluşmakta ve katılımcılar sorulara verdikleri yanıtlarla kendi kişisel görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktadırlar (Yıldırım & Şimşek, 2021). Yarı yapılandırılmış görüşme, soruların önceden hazırlandığı ancak sürece bağlı olarak farklı ek sorularla görüşme akışının etkilenmediği bir tekniktir. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşülenin cevaplarını açmasına ve detaylandırmasına olanak sağlar (Türnüklü, 2000). Belirli düzeyde bir standarda sahip olması ve araştırmaya esneklik sağlaması nedeniyle bu çalışmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme alanında uzman 3 öğretim üyesinin ve 2 Türkçe öğretmenin görüşleri alınarak oluşturulmuş olan görüşme taslağı, 7 öğrenci üzerinde denenmiş, karşılaşılan sorunlar yeni sorular eklenerek, bazı sorular çıkartılarak ve bazı sorularda da değişiklikler yapılarak giderilmiştir. Görüşme soruları hazırlanırken amaca uygun olmalarına, kolay anlaşılır olmalarına ve araştırmada ihtiyaç duyulan verileri sağlayacak türden olmalarına özen gösterilmiştir.

Araştırmada öğrencilere işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına, işletmelerde beceri eğitimi (staj) koordinatör öğretmenine, beceri eğitimi (staj) aldıkları işletmelere, beceri eğitimi (staj) aldıkları işletmelerin yöneticilerine ve işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasının önemine/faydasına ilişkin açık uçlu sorular sorulmuştur. Açık uçlu sorular, katılımcılara düşüncelerini, duygularını, inançlarını ve tercihlerini açıklama imkânı sunan sorulardır (Ekiz, 2020).

Bu çalışmada bilimsel etik ilkelere uyulmuş ve bu amaçla Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden 16/05/2023 tarihli ve 179286 sayılı Etik Kurulu İzni alınmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılara çalışmanın amacı ve yapılan görüşmenin gizliliği hakkında bilgiler verilmiştir. Görüşmeler öğrencilerin okullarında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcılarla karşılıklı konuşma şeklinde gerçekleştirilmiş ve katılımcıların yanıtları araştırmacı tarafından formlara yazılarak kaydedilmiştir. Çalışmada görüşme yapılan katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış, katılımcı öğrencilerin isimleri Ö1, Ö2,... Ö32 şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2021) göre içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği bir tekniktir. Yazılı metne dönüştürülen görüşmeler araştırmacılar tarafından birkaç defa okunarak kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Kodlama, veriler arasında bulunan anlamlı bölümlerin isimlendirilmesi sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada katılımcıların görüş ve düşüncelerinin daha açık ve anlaşılır bir şekilde okuyucuya sunulması amacıyla tümceler şeklinde kodlama yöntemine başvurulmuştur. İçerik analizi sürecinde cevaplar

kategoriler halinde gruplandırılarak tablolaştırılmış ve tabloda yer alan alt kategorilerin frekansları hesaplanmıştır. Frekans analizi, verilerin sayısal ve oransal görülme sıklığını belirlerken; kategorisel analiz, bir mesajın önce birimlere bölünmesi ve ardından da bu birimlerin, belirli ölçütlere göre temalar-kategoriler halinde gruplandırılmasını sağlar (Bilgin, 2014). Kategorilerin frekansları ve yüzdelik oranları hesaplanmak suretiyle veriler nicelleştirilerek (sayısallaştırılarak) çözümlenmiştir. Nitel verinin nicelleştirilmesi; görüşme, gözlem veya doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerin, belli süreçlerden geçirilerek sayılara veya rakamlara dökülmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmada, yer yer katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar da yapılmıştır.

Bulgular

1. Turizm Otelcilik Meslek Alanı Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimine (Staj) İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimine (staj) ilişkin görüşleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitimine (Staj) İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde kuramsal bilgilerimi uygulama olanağı buldum.	24	75,00
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde sektörü tanıma fırsatı buldum.	21	65,63
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde, mesleki eksiklerim olduğunu fark ettim.	19	59,38
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde işletmeleri tanıdım.	17	53,13
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) bana turizm ve otelciliği sevdirdi.	15	46,88
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde turizm sektörünün ülke için önemini kavradım.	13	40,63
İşletmelerde beceri eğitimi (staj) sayesinde işletme yöneticileriyle, çalışanlarla ve müşterilerle nasıl iletişim kurmam gerektiğini öğrendim.	10	31,25

Tablo 1 üzerinde yapılan incelemede, öğrencilerin %75’inin İşletmelerde Beceri Eğitimi (staj) uygulaması sayesinde teorik bilgilerini uygulamaya dökme imkânı buldukları; %65,63’ünün sektörü tanıma fırsatı buldukları; %59,38’inin mesleki eksiklerini fark ettikleri; %53,13’ünün işletmeleri tanıdıkları; %46,88’inin turizm ve otelciliği sevdikleri; %40,63’ünün turizm sektörünün ülke için önemini kavradıkları; %31,25’inin ise iletişim becerilerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır.

2. Turizm Otelcilik Meslek Alanı Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Koordinatör Öğretmenine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.

Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) koordinatör öğretmenine ilişkin görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Koordinatör Öğretmenine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Sektörü sevmemi ve kendime güvenmemi sağladı	27	84,38
Bana sürekli zaman ayırdı.	25	78,13
Her fırsatta deneyimlerini aktarmaya çalıştı.	22	68,75
Yaptığı planlamayla kolay staj yapmamı sağladı.	19	59,38
İşletmeye uyum sağlamam konusunda çok yardımcı oldu.	16	50,00
Karşılaştığım sorunların çözümünde çok yardımcı oldu.	15	46,88
İşi öğrenmem için elinden geleni yaptı.	13	40,63
Bana bir arkadaşı gibi davrandı.	11	34,38
Benimle hiç ilgilenmedi	1	3,13

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 2 üzerinde yapılan incelemede, öğrencilerin çok büyük bir oranın koordinatör öğretmeni güven sağlayıcı, kolaylaştırıcı, ilgili, deneyim aktarıcı, yardımcı, beceri artırıcı ve mesleği sevdirici bir kişi olarak tanımladıkları; %3,13 gibi küçük bir oranın ise koordinatör öğretmenin kendisiyle ilgilenmediğini ifade ettiği anlaşılmaktadır.

3. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin beceri eğitimi (staj) yaptıkları işletmelere ilişkin görüşlerine ait bulgular.

Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin beceri eğitimi (staj) yaptıkları işletmelere ilişkin görüşleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Beceri Eğitimi (Staj) Yaptıkları İşletmelere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
İşletme beceri eğitimi (staj) için uygundu.	30	93,75
İşletmenin teknolojik olanakları çok iyiydi.	24	75,00
İşletme merkezi bir yerdeydi.	22	68,75
İşletmede tecrübeli personel çoktu.	21	65,63
İşletmeye ulaşım kolaydı.	20	62,50
İşletme çalışanları bizi çabucak benimsediler.	18	56,25
İşletmede bizim için özel çalışma odası ayrılması güzeldi.	15	46,88
İşletme yanlış seçilmişti.	2	6,25

Tablo 3 üzerinde yapılan incelemede; öğrencilerin büyük bir oranın işletmeyi beceri eğitimi (staj) için uygun bulduğu, öğrencilerin işletmeyi teknolojik donanım açısından çok iyi, konum itibarıyla merkezi, ulaşım açısından kolay buldukları; işletme personeli tecrübeli ve ilgili olarak değerlendirdikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %6,25 gibi küçük bir oranının ise işletmenin yanlış seçildiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

4. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin beceri eğitimi (staj) yaptıkları işletmelerin yöneticilerine ilişkin görüşlerine ait bulgular.

Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin beceri eğitimi (staj) yaptıkları işletmelerin yöneticilerine ilişkin görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Beceri Eğitimi (Staj) Yaptıkları İşletmelerin Yöneticilerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Yöneticiler bizimle çok ilgilendiler	29	90,63
Yöneticiler çok nazikti	26	81,25
Yöneticiler tarafından önemsendiğimizi fark ettik	24	75,00
Yöneticiler yetişmemiz için gayret gösterdiler	20	62,50
Yöneticiler işletmenin bütün imkânlarını bize sundular	19	59,38
Yöneticilerle görüşmek kolaydı.	16	50,00
Yöneticiler işletmeyle ilgili oryantasyon çalışması yaptılar.	15	46,88
Yöneticiler işletmenin kuralları hakkında bizi bilgilendirdiler	14	43,75
Yöneticileri hiç beğenmedim	2	6,25

Tablo 4 üzerinde yapılan incelemede, öğrencilerin çok büyük bir oranın işletmenin yöneticilerini ilgili, nazik, gayretli, yardımsever, bilgi ve deneyim aktaran olarak buldukları; %6,25 gibi küçük bir oranının ise okul yöneticilerini beğenmediklerini ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

5. Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitiminin (staj) önemine/faydasına ilişkin görüşlerine ait bulgular.

Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitiminin (staj) önemine/faydasına ilişkin görüşleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminin (Staj) Önemine/Faydasına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Önemli/Faydalı	30	93,75
Önemsiz/Faydasız	2	6,25

Tablo 5 üzerinde yapılan incelemede, öğrencilerin %93,75’inin işletmelerde beceri eğitiminin (staj) uygulamasını önemli ve faydalı gördükleri, %6,25’inin ise bu uygulamayı önemsiz ve faydasız gördükleri anlaşılmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada, turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasının kendilerine sağladığı kazanımlarla ilgili maddelere büyük oranda olumlu yönde katılmaları, uygulamanın amacına ulaştığını ve öğrencilerin hizmet öncesinde yapılan bu uygulamadan memnun olduklarının göstermektedir. Kozak (1999) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızla paralellik gösteren çalışmada, öğrencilerin sektörü tanıma, gerçek yaşam deneyimi edinme ve kuramsal bilgileri uygulamaya aktarabilme konularında stajdan memnun kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Pelit ve Güçer (2006) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmada; stajın, sektörü tanıma, iletişim becerilerini geliştirme ve kendilerine olan güvenlerini artırma hususlarda öğrenciler tarafından olumlu olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Arman ve Şahin (2013), yaptıkları çalışmada, öğrencilerin staj yerlerine pozitif düşüncelerle ve istekli gittikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ünlüönen (2004) yaptığı çalışmada öğrencilerin stajdaki memnuniyet algılarının yüksek olduğu belirlemiştir. Leslie ve Richardson (2000) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin stajlarda ön büro, operasyonlar, müşteri hizmetleri, satış ve pazarlama gibi konularda tecrübe edindikleri sonucuna ulaşmışlardır. Dolmacı ve Duran (2017) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan, öğrencilerin okulda edinilen teorik bilgilerin, staj sırasında uygulamasını yapabilme imkânı buldukları, staj uygulamasının hem sosyo-kültürel ve mesleki gelişimlerine hem de kariyer hedeflerine ulaşmaya olumlu etkisi olduğu görüşü taşıdıkları sonucu, araştırma bulgularımızı desteklemektedir.

Araştırmada, öğrencilerin koordinatör öğretmen hakkında büyük çoğunlukla olumlu görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, koordinatör öğretmenin, mesleği sevmelerine ve özgüven kazanmalarına yardımcı olduğunu, ilgili, deneyim aktarıcı, yardımsever, beceri artırıcı olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın, 1 öğrenci koordinatör öğretmenin kendisiyle ilgilenmediğini ifade etmiştir. Beceri eğitim yapan öğrencilerin iş ve işlemlerinin takibi için okul tarafından görevlendirilen alan öğretmeni (koordinatör öğretmen), öğrencilerin işe gidiş-çıkış saatleri, iş yerinde yaptıkları işleri, usta öğreticiyle olan çalışmalarını, devamsızlığı, staj dosyası ve benzeri durumlarının takibini yapar ve çalışmalarla ilgili haftalık ve aylık raporları okula sunar.

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Koordinatör öğretmenin beceri eğitiminin planlanmasından sonuçlanmasına kadar her aşamada sürece dâhil ve etkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, işletmelerde beceri eğitimi (staj) koordinatör öğretmenin tutum ve davranışlarının, işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasının amacına ulaşmasına katkı sağlayacağı söylenebilir. Özçelik (2012), Çiçek ve İnce (2005), Avcı ve İbret (2016) tarafından yapılan çalışmalarda da uygulama öğretmenin, öğrencilerin mesleği sevmelerine ve özgüven kazanmalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Pelit ve Güçer (2006) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin stajın okul tarafından yeterince denetlenmemesinden ve koordinatör öğretmenlerin ilgisizliğinden şikâyetçi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tektaş, Yayla, Sarıkaş, Polat, Tektaş ve Öz-Ceviz (2016) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan, öğrencilerin staj süresince koordinatör öğretim elemanı ile yeteri kadar görüşemedikleri sonucu, araştırma bulgularımızla tezatlık oluşturmaktadır.

Araştırmada, öğrencilerin çok büyük bir oranın beceri eğitimi (staj) yaptıkları işletmeleri uygulama için uygun, teknoloji açısından çok iyi, konum itibarıyla merkezi ve ulaşımı kolay, personel kadrosunu tam ve deneyimli bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, işletme seçiminde konumunun, ulaşım olanaklarının, teknolojik donanımının ve personelin niteliğinin önemli olduğunu göstermektedir. Beceri eğitim yapılan işletmelerin öğrenciler için sektörü temsil eden semboller olarak görülmeleri önemlerini artırmaktadır. Stajyer öğrencinin staj yaptığı işletmede karşılaştığı olay ve olgular meslek seçimini etkileyebilmekte, sektöre ilişkin algı oluşturmasını sağlayabilmektedir. Bu nedenle işletmelerde beceri eğitimi yapılacak işletmelerin özenle seçilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Rothman'a (2007) göre, staj esnasında stajyerlere pozitif bir iş ortamı sunulması staj uygulamasının etkililiğinin artmasında önemli bir faktördür. Öğrencilerin 2'sinin ise işletmenin yanlış seçildiğini ifade etmeleri belirtilen konularda bazı sorunların yaşanmış olmasıyla açıklanabilir. Tektaş vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada, staj uygulaması yapılan işletmelerin uygun seçilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırma sonuçlarımızla çelişmektedir. Dolmacı ve Duran (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin staj sırasında işyerlerinde yeterli bilgi ve belgeye ulaşamama, ulaşım, yemek vb. gibi maddi desteklerin çoğunlukla sağlanmaması konularında olumsuz görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin çok büyük bir oranın işletme yöneticilerini nazik, ilgili, gayretli, yardımsever, bilgi ve deneyim aktaran kişiler olarak tanımladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Lee (2014) tarafından yapılan çalışmada, işletme yöneticilerinin liderlik özelliklerinin staj uygulamasının kalitesini belirleyen en etkin unsurlardan biri olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin, turizm sektörünü sevebilmeleri ve mesleklerine yönelik olumlu izlenimler edinebilmeleri için işletme yöneticileri tarafından staj esnasında desteklenmeleri gerektiği tartışmasıdır. Dolayısıyla, otelcilik ve turizm alanında eğitim almış öğrencilerin mesleki gelişme kaydedebilmelerinde staj yaptıkları işletmelerin yöneticilerinin nezaketlerinin, ilgi ve yardımlarının önemli ve etkili olduğu söylenebilir. Rothman'a (2007) göre, staj esnasında öğrencilere olumlu bir işletme ortamı ve iklimi sunmanın staj uygulamasının amaca ulaşmasını sağlamaktadır.

Araştırmada öğrencilerin %6,25'inin işletme yöneticilerini beğenmediklerini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Oran düşük olmakla birlikte, bu dikkate değer bir sonuçtur. Çünkü iş tatminini de etkileyen söz konusu hoşnutsuzluk, öğrencinin mesleğinden ve sektörden soğumasına neden olacaktır. Bu konuda işletmelere ve işletme yöneticilerine büyük görev düşmektedir (Pelit & Güçer, 2006). Yiu ve Law (2012) tarafından yapılan çalışmada da staj

programlarına yönelik olarak öğrencilerin ve işletme yöneticilerinin beklentilerinin uyuşmadığı ortaya konmuştur. Turizm işletmelerinde, alanında eğitim almış insan kaynağına sahip olmak oldukça önemlidir. İnsan odaklı bir sektör olan turizmde, daha kaliteli hizmet verilebilmesi ve müşteri memnuniyetinin sağlanabilmesi için kaliteli bir insan kaynağına ihtiyaç bulunmaktadır. Kaliteli insan kaynağına sahip olmanın yolu ise, ilgili meslek dalında verilen ve işletmelerce desteklenen eğitimden geçmektedir.

Araştırmada, öğrencilerin çok büyük bir oranının (%93,75) işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasını mesleki yaşantıları için önemli ve faydalı gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çiçek ve İnce (2005) tarafından yapılan çalışmada, staj uygulamasının öğrencilere alan bilgilerini artırma ve deneyim kazanma konusunda fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolmacı ve Duran (2017) tarafından yapılan çalışmada, stajın kariyer hedeflerinin belirlenmesinde faydalı olduğunu düşünenlerin oranının %81, staj uygulamasının gerekli ve önemli olduğunu düşünenlerin oranının ise % 76 olduğu tespit edilmiştir. Christou (1999) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin staj uygulamasından genelde yarar sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularımızı destekleyen bu sonuçlar, otelcilik ve turizm alanında yapılan işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının yararlı olduğunu göstermektedir. Tovey'in (2001), staj faaliyetlerinin öğrencilerin sosyalleşmeleri üzerinde olumlu etkileri olduğu tespiti araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Öğrencilerin küçük bir kısmının (%6,25) işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasını önemsiz ve faydasız gördükleri belirlenmiştir. İşletme yöneticilerinin ve koordinatör öğretmenin tutum ve davranışları ile işletme olanaklarının olumsuzluğunun bu algıya neden olmuş olabileceği söylenebilir. Tektaş vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada da, öğrencilerin staj yaptıkları işletmelerde mesleki ve beceri eğitimini yetersiz buldukları, tüm bölümlerde çalışmalarına izin verilmediği ve çalıştıkları bölümlerde deneyim kazanmalarına ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak şu öneriler geliştirilebilir:

1. İşletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasının daha etkili ve verimli yapılabilmesi için işletme yöneticisi ve koordinatör öğretmen ile stajyer öğrenciler arasında daha etkili bir iletişim sağlanmalıdır.
2. İşletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulaması için seçilecek işletmelerin teknolojik açıdan çok iyi, konum itibarıyla merkezi ve ulaşımı kolay, personel kadrosunun tam ve deneyimli olmasına özen gösterilmelidir.
3. Stajyer öğrencilerde sektöre ve mesleğine yönelik olumsuz tutum oluşmaması için, staj esnasında ortaya çıkan sorunlar zaman kaybetmeden yerinde ve etkili bir şekilde çözüme kavuşturulmalıdır.
4. Okullarda uygulama eğitimleri için kullanılan atölye sayıları artırılmalı, atölyelerde bulunan eksikliklerin giderilerek öğretim programında yer alan her kazanımların uygulamalı olarak öğretilmesine özen gösterilmelidir. Okuldaki uygulamalar için gerekli olan malzemelerin temininde meslek öğretmenleri ve öğrencilere maddi ve manevi destek sağlanmalıdır.
5. Staj uygulamasında, nelerin öğrenilmesi, nelerin yapılması ve ne tür yetkinliklerin kazandırılması gerektiği net olarak ortaya konmalı, bu amaçla staj yönergesi hazırlanmalı ve

bu bağlamda okul-sektör işbirliği sağlanmalıdır. Öğrencilerin staj öncesinde ve staj sırasında yaşadıkları tereddütleri ve kaygıları gidermek amacıyla, hem işletme yönetiminin hem de öğrencilerin bilgilendirilmeleri ve denetlenmeleri sağlanmalıdır.

6. Öğrencilerin staj yapacakları bölümlerde/birimlerde bulunan personel, işletmelerde beceri eğitimi uygulaması konusunda detaylı olarak bilgilendirilmeli, öğrencilere yönelik tutum ve davranışlar ile iletişim becerileri konusunda eğitilmelidirler.

7. Okullardaki öğretim programları günün koşulları ve teknolojik gelişmeler ışığında güncellenmeli, işletmeler ve okullar bu doğrultuda birlikte hareket etmeli, öğretim programları hazırlanırken sektör ile işbirliği yapılmalıdır.

8. Stajyer öğrenciler ucuz iş gücü olarak algılanmamalı, işletmelerde beceri eğitimi uygulaması esnasında öğrencilere angarya işler yaptırılmamalıdır.

Kaynakça

- Arman, A., & Şahin, T. (2013). Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin stajlarında işletmelerden beklentileri: Mengen Aşçıları Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 13-24.
- Avcı, E. K. ve İbret, B. Ü. (2016). Öğretmenlik uygulaması-II dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2519-2536
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bolat, Y. (2017). *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu ve farklı ülkelerle karşılaştırılması*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Cankül, D., & Erşahin, R. (2021). Evaluation of professional competencies of cooking trainees by employers: The case of Istanbul). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Special Issue(5), 477-496
- Çetin, Ş. (2005). Öğrenci stajlarında yararlanılan dersler üzerine ampirik bir değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 153-169
- Çımat A., & Bahar, O. (2003). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi içindeki yeri ve önemi üzerine bir değerlendirme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (6), 1-18.
- Çiçek, Ş. ve İnce, L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Hacettepe J. of Sport Sciences*, 16(3), 146-155.
- Dolmacı, N., & Duran, Y. (2017). Ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin zorunlu staj uygulamasına ilişkin görüşleri, sorunları ve çözüm önerileri: Isparta Meslek Yüksekokulu örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 254-267, DOI: 10.20875/makusobed.316226

- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Fırat, Z. (1997). *Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin staj faaliyetlerinin organizasyonu sektör beklentileri ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin ölçülmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Jiang, B., & Tribe, J. (2009). Tourism jobs-short lived professions: Student attitude towards tourism careers in China. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 8(1), 4-19
- Kaşlı, M., & İlban, M. (2013). The influence of problems faced during internships on interns' views of their profession and their intention to work in the tourism industry. *Eurasian Journal of Educational Research*, (52), 82-82.
- Kocaman, E., & Kocaman, M. (2014). The employment situation of the students studying for food and beverage management bachelor's degree within the sector. *International Journal of Social Economics*, 43(2), 124-138.
- Kozak, A. M. (1999). Eskişehir Meslek Yüksekokulu öğrenci stajları üzerine bir araştırma: Turizm-otelcilik ile diğer programların karşılaştırılması. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, (10), 37-44.
- Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2021). *Genel turizm: İlkeler-kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Lee, C. F. (2014). The determinants of hospitality internship quality from the perspectives of three stakeholders: A case from Taiwan. *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 26(2), 75-86
- Leslie, D., & Richardson, A. (2000). Tourism and cooperative education in UK undergraduate courses: Are the benefits being realised *Tourism Management*, 21(5), 489-498.
- Maviş, F., & Kozak S. (1992). Meslek yüksekokullarında turizm programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu turizm otelcilik ders programı. *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop* içinde (ss. 169-172). Ankara: Yorum Basım Yayın
- Olalı, H. (1990). *Turizm politikası ve planlaması*. İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390
- Olçay, A., Çıkmaz, E., Özekici, Y. K., & İnce, E. (2017). Otel sahip ve yöneticilerinin stajyer öğrencilerin performanslarına ilişkin değerlendirmeleri: Gaziantep örneği. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 2(1), 65-85
- Örücü, E. (2002). Otel işletmelerinde yöneticilerin hizmet içi eğitime bakış açıları (Marmaris örneği). *Turizm Eğitimi Konferansı -Workshop* içinde (ss. 427-443), Ankara
- Özçelik, N. (2012). Yabancı dil öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *GEFAD / GUJGEF*, 32(2), 515-536

İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

- Pak, Ö. (2015). *Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitimi ve Zorunlu Staj: Turizm Meslek Lisesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Pelit, E., & Güçer, E. (2006). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin turizm işletmelerinde yaptıkları stajları değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 139-164
- Richardson, S. (2008). Undergraduate tourism and hospitality student attitudes toward a career in the industry: A preliminary investigation. *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 8(1), 23-46
- Rothman, M. (2007). Lessons learned: Advice to employers from interns. *Journal of Education for Business*, 82(3), 140-144
- Seyitoglu, F., & Yirik, S. (2014). Internship satisfaction of students of hospitality and impact of internship on the professional development and industrial perception. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(1), 1-17
- Solmaz, S.A., & Erdoğan, Ç. (2013). Turizm eğitimi alan lisans ve ön lisans öğrencilerinin turizm endüstrisine bağlılık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 557-573). Kayseri.
- Tektaş, N., Yayla, A., Sarıkaş, A., Polat, Z., Tektaş, M., & Öz-Ceviz, N. (2016). Ön lisans öğrencilerinin staj uygulamalarının değerlendirilmesi: Marmara Üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (36), 310-318
- Timur, A. (1992). Türkiye’de turizm eğitiminin yapısı, uygulanan politikalar ve sonuçları. *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop* içinde (ss. 47-53). Ankara: Yorum Basım Yayın
- Tovey, J. (2001). Building connections between industry and university: Implementing an internship program at a Regional University. *Technical Communication Quarterly Journal*, 10(2), 225-239
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Unur, K., & Köşker, H. (2015). Türkiye’de turizm eğitimi ve turizm eğitimi alan öğrencilerin turizme bakış açılarına yönelik araştırmaların incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 44-74
- Ünlüöner, K. (2004) Turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarının öğrenci beklentileri ve algılamaları açısından karşılaştırılması: 1998-1999 ve 2003-2004 öğretim yılları. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 108-130.
- Üzümcü, T. P., & Bayraktar, S. (2004). Türkiye’de turizm otel işletmeciliği alanında eğitim veren yükseköğretim kuruluşlarındaki eğitimcilerin turizm mesleki eğitiminin etiksel açıdan incelenmesine yönelik bir alan araştırması. Ö. Torlak & M. Küçükcalay (Ed.). *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi* içinde (ss. 80-91), Osman Gazi Üniversitesi, Eskişehir

- Virolainen, M. H., Stenstöröm, M. L., & Kantola, M. (2011). The view of employers on internships as a means of learning from work experience in higher education. *Journal of Vocational Education and Training*, 63(3), 465-484
- Yazıt, H. (2013). *Turizm işletmeciliği eğitimi alan lisans ve önlisans öğrencilerinin staj konusundaki düşünce ve algılamaları arasındaki farklılıkların belirlenmesi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yiu, M., & Law, R. (2012). A review of hospitality internship: Different perspectives of students, employers and educators, *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 12(4), 377-402.
- Zopiatis, A. (2007). Hospitality internships in Cyprus: A genuine academic experience or a continuing frustration. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 19(1), 65-77.

Etik Beyan ve Kurul Onayı

Bu çalışmada bilimsel etik ilkelere uyulmuş ve bu amaçla Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden 10/05/2023 tarihli ve 179286 sayılı Etik Kurulu İzni alınmıştır.

